

Geografia 5. ročník

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Učebný predmet geografia rozvíja u žiakov poznanie o výnimočnosti a jedinečnosti planéty Zem. Pomáha správne pochopiť podstatu javov a procesov, ktoré na Zemi prebiehajú a uvedomiť si princípy, na ktorých je postavená existencia života. Štúdium geografie umožňuje žiakom spoznávať krajinu v celej svojej komplexnosti a zložitosti. Podporuje snahu porozumieť vzťahom medzi jednotlivými zložkami a prvkami krajiny a chápať ich silnú vzájomnú previazanosť.

Základnou zručnosťou, rozvíjanou v geografii, je práca s mapovými podkladmi v tlačenej a digitálnej podobe. Vedieť mapu vyhľadať, čítať, pracovať s ňou, analyzovať jej obsah a interpretovať ho, orientovať sa v nej a podľa nej v neznámom prostredí, tvoria základ geografického myslenia a vzdelávania.

Dôkladné poznanie Zeme je nevyhnutnou podmienkou jej ochrany. Každé miesto na Zemi je osobité. Od iných sa odlišuje typickým podnebím, rastlinstvom, živočíštvom, ale aj obyvateľmi s vlastným jazykom, kultúrou a spôsobom života. Tolerancia žiakov k inakosti predpokladá pochopenie podstaty príčin rôznorodosti a rozmanitosti jednotlivých krajín. Vyžaduje úctu k princípom demokracie a občianskej slobody, ktorých nerešpektovanie môže viesť k vojnovým konfliktom a globálnym katastrofám. Geografia zohráva v tomto smere nezastupiteľnú úlohu. Zdôrazňuje súvislosti a nie vždy jasnú prepojenosť príčin s dôsledkami. Formuje osobnosť mladého človeka upozorňovaním na podobnosť, ale aj zvláštnosti popisovaných regiónov, ktoré porovnáva so Slovenskom, pričom poukazuje na jeho jedinečnosť v kontexte Európy, či sveta.

ISCED 2 – nižšie stredné vzdelávanie	
Názov predmetu:	Geografia
Ročník:	piaty
Časová dotácia:	2 h týždenne/ 66 h ročne
Počet hodín v ŠVP:	2h
Počet hodín v ŠkVP:	2h
Vyučovací jazyk:	slovenský

UČEBNÉ OSNOVY

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný vzdelávací predmet.

Ciele predmetu geografia

Sú v súlade s cieľmi a obsahovým a výkonovým štandardom vzdelávacieho štandardu pre vyučovací predmet geografia, schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/598:2-10A0.

Žiaci

- vyhľadajú, porovnajú, posúdia pravdivosť a zhodnotia dostupné informácie o krajine z rôznych informačných zdrojov,
- prezentujú informácie o krajine v rôznych podobách (grafy, tabuľky, schémy, diagramy, fotografie, filmy a pod.),
- interpretujú mapy rôzneho druhu v digitálnej aj tlačenej podobe,
- zdôvodnia rôznorodosť prírodných podmienok na Zemi a ich vplyv na život človeka,
- zaujmú postoj k najväznejším problémom ľudstva a ponúknu vhodné riešenia,
- pochopia zložitosť krajiny a silnú vzájomnú previazanosť jej prírodných a socioekonomických zložiek.

Kľúčové kompetencie

- Žiak získa vedomosti a zručnosti v súlade s obsahovým a vzdelávacím štandardom.

Učebný plán

V 5. ročníku je obsahový štandard geografie zameraný na komplexné spoznávanie **Zeme**. Poznatky sú interpretované nielen v teoretickej, ale aj v praktickej rovine. Sú poskytované motivačným spôsobom (rozprávanie, rozhovor, problémy), či už formou prezentácií alebo využívaním IKT vo vyučovacom procese.

Obsahový štandard

- **Planéta Zem** (15 h)

vesmír, slnečná sústava (Slnko, planéty, Mesiac), naše miesto vo vesmíre, tvar Zeme, pohyby Zeme, objavovanie Zeme, cesty do vesmíru

- **Zobrazovanie Zeme** (8 h)

Glóbus, mapa, druhy máp, geografická sieť, nultý poludník, poludníky, rovník, rovnobežky, východná a západná pologuľa, geografická sieť, mapa, obsah mapy (mapové znaky, grafická mierka mapy), GPS

- **Objavujeme Zem** (37 h)

Stavba Zeme, litosféra, atmosféra, hydrosféra, pedosféra, biosféra, obyvateľstvo na Zemi, sídla, hospodárstvo, Ochrana životného prostredia, Svetové dedičstvo

- **Geografia v teréne** (4 h)

Geografická vychádzka, geografická exkurzia, mapa, prístroje a technológie, GPS, Geocaching

Výkonový štandard

- Planéta Zem

Výkonový štandard

- rozpoznať základné prvky slnečnej sústavy na jednoduchom náčrte,
- opísať zdanlivú dráhu Slnka a Mesiaca na oblohe (obrázkoch, náčrtoch),
- vysvetliť príčiny striedania dňa a noci na Zemi,
- určiť podľa mapy časových pásem, kde na Zemi je viac hodín ako na Slovensku a kde menej,
- vysvetliť striedanie ročných období,
- rozpoznať na glóbose (mape) svetadiely a oceány na Zemi.

- Zobrazovanie Zeme

Výkonový štandard

- rozlíšiť na glóbose jednotlivé zemské pologule,
- určiť vybrané miesto na mape pomocou geografických súradníc,
- porovnať na mapách rôznych grafických mierok vzdialenosti,
- identifikovať na mape základné objekty v krajine (vie „čítať“ obsah mapy),
- vyhľadať konkrétne miesta na digitálnych mapách.

- Objavovanie Zeme

Výkonový štandard

- Porozprávať podľa mapy a obrázkov o cestovaní vybraným pohorím,
- vysvetliť (vlastnými slovami) príčiny vzniku pohorí,
- vymenovať činitele, ktoré sa podieľajú na zarovnávaní pohorí,
- zhodnotiť podľa mapy (glóbusu) rizikové zemetrasné oblasti na Zemi,
- zdôvodniť usporiadanie rastlinstva a živočíšstva podľa nadmorskej výšky (výškovú stupňovitosť),
- porozprávať podľa mapy a obrázkov o cestovaní popri rieke od jej prameňa k ústiu: vysvetliť vznik riek a jazier, opísať, ako sa vytvárajú doliny (kaňony) a vodopády,

- porozprávať o cestovaní balónom od rovníka do polárnych krajín: zosumarizovať zmeny v ovzduší so stúpajúcou výškou,
- vysvetliť vznik usporiadania rastlinstva a živočíšstva na Zemi do pásiem (šírkovú pásmovitosť),
- priradiť k jednotlivým šírkovým pásmam dva typické rastlinné druhy a dva druhy živočíchov,
- porovnať životné podmienky ľudí žijúcich v meste a na vidieku, • zhodnotiť vplyv prírodných podmienok na rozmiestnenie obyvateľstva.

- Geografia v teréne

Výkonový štandard

- vytýčiť trasu geografickej exkurzie (vychádzky) a slovne opísať jej priebeh,
- odhadnúť vzdialenosti k zaujímavým bodom na mape (vrcholy, kultúrno-historické a prírodné pamiatky) a náročnosť prístupu k nim, \ pomocou prístroja GPS (mobilu) nájsť zaujímavé miesto.
- zhodnotiť význam ochrany prírodných pamiatok zapísaných v Zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO a ukázať ich na mape (glóbusu).

Prierezové témy

- osobnostný a sociálny rozvoj (OSR) - spoznávanie oblastí z hľadiska prírodných i kultúrnych podmienok
  - environmentálna výchova (ENV) - zásah človeka do prírody, globálne súvislosti
  - výchova k manželstvu a rodičovstvu (VMR) - zodpovednosť pri rozhodnutiach
  - multikultúrna výchova - akceptovanie kultúrnych rozmanitostí národov, kultúrne dedičstvo
  - ochrana života a zdravia - problémy obyvateľov, rozpoznanie nebezpečných situácií, poskytnutie pomoci
  - finančná gramotnosť (FIG) - zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb, príjem a práca
  - regionálna výchova (REV) - osobitosti regiónov, práca s informáciami
- Medzipredmetové vzťahy: dejepis, informatika, biológia

Metódy, formy a postupy vyučovania geografie

Z didaktických metód vyučovania sa v geografii využije niekoľko variant metód. Ich použitie bude závisieť od témy a štruktúry vyučovacej hodiny. Okrem klasických metód / motivačný rozhovor, vysvetľovanie, rozprávanie, precvičovanie a opakovanie učiva/ sa veľký dôraz kladie na:

- začlenenie práce s kartografickým materiálom, hlavne mapou, ale i glóbusom, práce s literatúrou- učebnicou a doplňujúcimi zdrojmi,
- začlenenie skupinovej práce do výučby, podporovať komunikáciu medzi žiakmi a učiteľom,

- samostatné vyhľadávanie informácií, vedenie žiakov k samostatnej práci pri vypracovávaní projektov,
- využitie IKT vo výučbe -výukové programy, dataprojektor, počítač, filmy, interaktívne cvičenia.

Výučba bude prebiehať v triede a doplnená bude výučbou v počítačovej učebni a učebni s interaktívnou tabuľou.

Učebné zdroje:

- učebnice, pracovné zošity, pracovné listy
- odborná literatúra
- vlastné materiály
- internet

Hodnotenie predmetu

Použité budú adekvátne metódy a prostriedky hodnotenia. Hodnotiť sa budú ústne odpovede, písomne testy a projekty. Cieľom je ohodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Pri hodnotení a klasifikácii budeme vychádzať z metodických pokynov pre hodnotenie a klasifikáciu. Využijeme aj slovné hodnotenie (klady a nedostatky práce žiaka), motivačné hodnotenie a hodnotenie čiastkových úloh. U žiakov budeme rozvíjať správne sebahodnotenie i hodnotenie navzájom.

Písomné odpovede budú hodnotené podľa percentuálnej tabuľky:

100% - 90%	-	výborný
89% - 75%	-	chváľitebný
74% - 50%	-	dobry
49% - 30%	-	dostatočný
29% - 0%	-	nedostatočný

Celková klasifikácia:

Výborný (1)

- žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov
- vie ich pohotovo využívať, nemá problémy s orientáciou na mape
- samostatne, tvorivo uplatňuje získané vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh
- jeho ústny aj písomný prejav je správny, výstižný
- výsledky jeho činností sú kvalitné až originálne.

Chváľitebný(2)

- žiak pracuje správne a samostatne s minimálnou pomocou učiteľa
- žiak s menšími nepresnosťami zvláda konkrétnu problematiku a orientáciu na mape
- len s veľmi malými nepresnosťami odpovedá na otázky týkajúce sa danej problematiky
- jeho ústny aj písomný prejav má občas nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti

Dobry (3)

- žiak má určité medzery v osvojených poznatkoch

- až na podnet učiteľa uplatňuje osvojené vedomosti a dokáže ich s učiteľovou pomocou opraviť, má značné problémy s orientáciou na mape
- výsledky jeho činností sú menej kvalitné.

Dostatočný (4)

- žiak má závažné medzery v celistvosti a úplnosti osvojenia poznatkov, robí podstatné chyby
- nevyjadruje sa pojmovo správne, nevie sa orientovať na mape
- je nesamostatný pri využívaní poznatkov
- jeho ústny aj písomný prejav má vážne nedostatky.

Nedostatočný (5)

- žiak si neosvojil vedomosti a zákonitosti požadované učebnými osnovami,
- má v nich závažné medzery, preto ich nedokáže využívať
- jeho ústny a písomný prejav je nesprávny, nepresný
- vážne nedostatky nedokáže opraviť ani s pomocou učiteľa.

Hodnotiace portfólio :

Hodnotiť sa budú ústne odpovede, písomne testy a projekty.